

Erken Çocukluk Döneminde Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimine Etkileri Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve

Merve Nihan Ertekin Kaya¹

Özet

Erken çocukluk dönemi, çocukların gelişim alanlarında hızlı ilerleme kaydettikleri ve yaşam boyu öğrenme için temel oluşturdıkları kritik bir evredir. Bu dönemde sunulan müzik eğitimi, yalnızca müziksel becerilerin kazandırılmasıyla sınırlı olmayıp bilişsel, dilsel, sosyal-duygusal, kişilik ve motor gelişim alanlarına çok yönlü katkılar sağlamaktadır. Literatür, müzik etkinliklerinin çocuklarda dikkat, bellek, problem çözme ve soyut düşünme becerilerini geliştirdiğini; dil gelişiminde ise kelime dağarcığı, telaffuz ve okuryazarlık öncüllerini desteklediğini göstermektedir. Ayrıca ritim, şarkılar ve tekerlemeler, dil öğrenimini eğlenceli ve etkili bir süreç haline getirmektedir. Sosyal-duygusal açıdan müzik, empati, iş birliği, sorumluluk alma ve duyguların ifade edilmesi gibi becerilerin gelişiminde önemli bir araçtır. Grup halinde gerçekleştirilen müzik etkinlikleri, çocukların aidiyet duygusunu pekiştirirken; bireysel düzeyde müzikle kendini ifade etmek özgüven ve benlik algısını güçlendirmektedir. Kişilik gelişimi bağlamında müzik, çocuklara yaratıcılıklarını ortaya koyma, kendini tanıma ve kültürel kimlik kazanma fırsatları sunmaktadır. Motor gelişim açısından ise müzikle bütünleşen hareket etkinlikleri, hem kaba motor becerileri (koşma, zıplama, denge) hem de ince motor becerileri (çalgı çalma, ritim aletleri kullanma) desteklemektedir. Sonuç olarak, erken çocuklukta müzik eğitimi bütünsel bir öğrenme alanı olarak ele alınmalı ve eğitim programlarının temel bileşenlerinden biri haline getirilmelidir. Öğretmen eğitimi, aile katılımı, kültürel müziklerin entegrasyonu ve daha fazla deneysel araştırma ile desteklenen planlı müzik eğitimi uygulamaları, çocukların çok yönlü gelişimini güçlendirecek ve yaşam boyu öğrenme motivasyonlarına katkı sağlayacaktır.

1 Dr. Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, mervenihan.ertekin@gop.edu.tr, 0000-0002-1775-5640

1.Giriş

Erken çocukluk dönemi, gelişimin en hızlı yaşandığı kritik bir dönemdir ve bu dönemde kazanılan yaşantılar çocuğun tüm gelişim alanlarını doğrudan etkilemektedir. Bu yıllarda nitelikli bakım ve eğitim olanaklarından yararlanan çocukların yalnızca sağlık açısından değil, bilişsel, duygusal ve sosyal beceriler bakımından da daha güçlü bir temel edindikleri; okul başarılarının arttığı, okul terki olasılığının azaldığı ve yaşamın sonraki evrelerinde uyum ile üretkenlik açısından daha avantajlı oldukları belirtilmektedir. Buna karşılık, beyin gelişiminin en hızlı yaşandığı bu kritik yıllarda yeterli uyarıcılarla desteklenmeyen çocukların potansiyellerini tam olarak ortaya koymakta güçlük yaşayabilecekleri vurgulanmaktadır (Yaşar ve Kaya, 2020: 11)

Erken çocukluk döneminde kazanılan deneyimlerin çocukların tüm gelişim alanlarını şekillendirmedeki belirleyici rolü göz önüne alındığında, bu sürecin yalnızca temel bakım ve eğitimle sınırlı kalmaması gerektiği açıktır. Çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen etkili araçlardan biri de sanatsal etkinliklerdir. Bu etkinlikler içinde özellikle müzik, çocukların doğal ilgisini çeken, onları aktif katılıma teşvik eden ve bütünsel gelişime katkı sağlayan önemli bir alan olarak öne çıkmaktadır. Çocuklar için müzik eğitiminin ne kadar önemli olduğu yalnızca onların müziksel etkinliklere doğal bir şekilde katılıp zevk aldıklarının gözlenmesiyle bile kendini gösterse de, müzik eğitimi kendine özgü özellikleriyle çocuğun genel gelişimini etkiler. Müzik, duygulara hitap ederek birey üzerinde etkili olmasının yanı sıra bilişsel, dilsel, sosyal, duygusal, kişilik ve motor gelişim alanlarını da destekler.

Çocukların duygusal ve ritmik sezgilerinin erken yaşlarda uyandırılması, bu dönemde duyuların ve izlenimlerin yoğun olması nedeniyle büyük önem taşır. Müzik eğitimi ile erken çocukluk eğitiminde aktif ve odaklanmış dinleme becerisi gelişir. Doğru sözcüklerle doğru tonda şarkı söyleyebilmek ve sabit bir ritim vuruşu yapabilmek için çocukların odaklanmış dinleme becerileri geliştirmesi gerekmektedir. Yapılacak hareketlere ilişkin yönergeler veren şarkılar bu becerilerin gelişimini destekler (Wolf, 1992: 57; Bailey, 1966: 203; Yavuzer, 2019: 204).

Hargreaves'e (1997: 215) göre müzik eğitiminde en önemli nokta müzikten keyif almak ve müziği deneyimlemektir. Bu yolla çocukların edinecekleri müziksel beceriler deneyimlerinin bütünüleyici bir gelişimi olarak kendini gösterir. Çocukların istedikleri ve rahat hissettikleri şekilde katılacakları müzik etkinlikleri gelişimlerine katkı sağlarken onlara kendilerini ifade etme olanağı da sunar. Böylece müzik, zengin uyarıcılar içeren bir

ortamda çocukların tekrarlamaktan zevk aldıkları etkinlikleri yaparak doyum yaşamalarını ve öğrenme yaşantılarını zenginleştirmelerini sağlar.

2. Erken Çocukluk Döneminde Müzik Eğitiminin Amaçları ve Önemi

Gelişimin temellerinin atıldığı kritik bir dönem olan erken çocukluk döneminde müzik, çocuğun hem doğal ilgisini hem de öğrenmeye yönelik içsel motivasyonunu besleyen en güçlü araçlardan biridir. Çocuklar, müzik etkinliklerine istekle katılırken hem keyif almakta hem de çok yönlü gelişimlerine katkı sağlayacak yaşantılar kazanmaktadırlar.

Müziğin çocuklar üzerindeki etkisi yalnızca estetik bir beğeni oluşturmakla sınırlı değildir. Müzik eğitimi, yaratıcılığı, hayal gücünü, kendini ifade etme becerisini desteklerken aynı zamanda sosyal ilişkileri güçlendiren, dil ve bilişsel gelişimi pekiştiren, motor becerileri geliştiren bir eğitim alanıdır.

Uçan'a (2005) göre müzik eğitiminin işlevleri bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitsel boyutlarıyla çok geniştir; bu yönüyle müzik eğitimi çocuğun kişisel gelişiminin yanı sıra toplumsal uyum ve kültürel aktarımda da önemli bir araçtır. Müzik eğitiminin amaçlarını ele alan araştırmacılar (Sun, 1986; Saraç, 2018; Yönetken, 1966; Forrai, 1995), erken yaşlarda müzik etkinliklerinin çocuklara yalnızca müziksel beceriler kazandırmakla kalmayıp, onların estetik duygularını geliştirmeyi, duygularını ve düşüncelerini ifade edebilmelerini, yaratıcılıklarını beslemelerini ve yaşam boyu sürecek bir müzik sevgisi edinmelerini hedeflediğini vurgulamaktadır.

Erken çocuklukta müzik eğitiminin temel amacı, çocuğun gelişim özelliklerini ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak, eğlenceli ve zengin öğrenme ortamlarında onların potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerine yardımcı olmaktır. Böylelikle müzik, erken çocukluk eğitiminde yalnızca bir etkinlik alanı değil; çocukların bilişsel, duygusal, sosyal, motor ve dil gelişimlerini bütüncül bir şekilde destekleyen güçlü bir öğrenme aracıdır.

3. Erken Çocuklukta Müzik ve Gelişim

Gelişim, bireyin doğum öncesinden başlayarak yaşam boyu devam eden, bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden düzenli ilerleme ve değişim göstermesi sürecidir (Senemoğlu, 2018: 33). Bir başka tanıma göre gelişim, bireyin kalıtım ve çevre etkileşimi sonucunda büyüme ve olgunlaşmaya bağlı olarak gerçekleşen ardışık ve düzenli değişimlerin tümüdür (Yavuzer, 2019: 21). Trawick-Smith'e (2018: 12) göre gelişim, insanların zaman içerisindeki niteliksel ve niceliksel değişim süreci olarak tanımlanmakta ve bu yönüyle bireyin yaşam boyu gelişimsel yolculuğunu açıklamaktadır. Eğitim bilimleri

bakış açısı ile gelişim, biyolojik, bilişsel ve psiko-sosyal özelliklerde belirli bir sıra ve düzen içinde ortaya çıkan değişim ve ilerlemeleri ifade etmektedir (Bayhan & Artan, 2015: 17). Erken çocukluk özelinde ise gelişim, çocuğun tüm gelişim alanlarında kaydettiği hızlı ilerlemeleri kapsayan ve yaşam boyu öğrenme için temel oluşturan kritik bir süreçtir (Aral, Kandır & Yaşar, 2002: 25).

Bu çok boyutlu gelişim sürecinde müzik başta olmak üzere sanat etkinlikleri çocukların gelişimsel ilerlemelerine güçlü katkılar sunmaktadır. Müzik, erken çocukluk döneminde çocukların doğrudan ilgisini çeken ve onların gelişimlerini çok boyutlu olarak destekleyen güçlü bir iletişim aracıdır. Çocuklar, en erken dönemlerden itibaren çevrelerinde duydukları seslere tepki verir; şarkı söylemek, ritim tutmak ve müzikle hareket etmek onlar için doğal bir ifade biçimidir.

Müziğin temel öğeleri olan ezgi, söz ve ritim, bu katkıların gerçekleşmesinde özel bir rol üstlenmektedir. Ezgi çocuğun duygusal gelişimini desteklerken, söz bilişsel gelişimini, ritim ise motor becerilerini güçlendirmektedir. Çocuğun dünyasında doğal olarak var olan sayısmalar, tekerlemeler, ninniler, masallar ve hikâyeler erken çocuklukta müzik eğitiminin temelini oluşturur. Özellikle söz ögesi, çocukların sözel-dilsel zekâ gelişiminde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu nedenle öğretilecek şarkıların çocukların yaşam alanlarından örnekler içermesi, müziğin onların gelişim süreçlerine daha anlamlı katkılar sunmasını sağlamaktadır (Saraç, 2018: 2-3)

Law (1967: 170) gelişimin bütün aşamalarını bir bütünün parçası olarak değerlendirir ve her gelişim alanının bir daire içinde birbirini etkileyerek eğitim sürecini oluşturduğunu belirtir. Bu bağlamda erken çocuklukta müzik eğitimi, çocuğun dünyayı müziksel yöntemlerle algılaması üzerine bütünsel bir yaklaşımdır (Niland, 2009: 18). Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak, uygun ve eğlenceli deneyimlerle zenginleştirilmiş bir müzik eğitimi programı onların yaratıcı deneyimler aracılığıyla fiziksel, sosyal, bilişsel, dilsel ve duygusal gelişimini destekler (Fox & Liu, 2012: 57; Fox & Schirmacher, 2018: 47).

Erken çocukluk yıllarında müzik etkinlikleri çocuklara farklı deneyim fırsatları sunar. Dinleme etkinlikleri, çevredeki seslere dikkat etmeyi ve müzikteki tempo, ritim, perde ve duygu boyutlarını ayırt etmeyi öğretir. Şarkı söyleme ise çocuklara keyif ve özgüven kazandırırken, dili ve bellek süreçlerini de güçlendirir. Ritim çalgılarıyla yapılan etkinlikler, basit melodiler ve eşlikli oyunlar, çocukların hem müziksel becerilerini hem de sosyal paylaşım ve iş birliği deneyimlerini geliştirmektedir. Müzik aynı zamanda hareketle bütünleşerek çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü

destekler. Çocuklar müziğin temposuna alkış, adım veya beden hareketleriyle eşlik ederek ritim duygusunu kazanırlar. Daha ileri yaşlarda ise müziğin duygusal boyutlarına uygun yaratıcı dans ve hareketler yoluyla kendilerini ifade ederler. Bu yönüyle müzik, erken çocuklukta sadece bir etkinlik alanı değil, çocukların bütünsel gelişimini destekleyen çok yönlü bir öğrenme aracı olarak görülmelidir (Essa ve Burnham, 2019).

Müzik eğitiminin bilişsel, dilsel ve sosyal yönlerden katkılarını ortaya koyan birçok araştırma bulunmaktadır. Örneğin McDonald (1975), Cheek ve Smith (1999), Register (2001), Anvari ve arkadaşları (2002), Schellenberg (2004), Moreno (2009), Piro ve Ortiz (2009), Tsang ve Conrad (2011) ve Courey ve arkadaşları (2012) müzik eğitiminin okuma-yazma, matematik ve transfer becerilerine; zekâ ve dil gelişimine olumlu etkilerini göstermiştir. Ayrıca Schlaug ve arkadaşlarının (1995), Kraus ve Chandrasekaran'ın (2010), Strait ve arkadaşlarının (2011) ve Kraus ve arkadaşlarının (2012) çalışmaları, şarkı söylemenin ya da çalgı çalmanın farklı beyin bölgelerini harekete geçirdiğini ortaya koymuştur.

Bu araştırmaların sonuçları müzik eğitiminin, özellikle tüm alanlarda gelişimin hızlı olduğu erken çocukluk döneminde, çocuk gelişiminde çok yönlü katkılar sağlayacağını güçlü biçimde desteklemektedir.

4. Erken Çocukluk Döneminde Müzik Eğitiminin Gelişim Alanlarına Katkıları

4.1. Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişim, çocuğun düşünme ve öğrenme süreçlerini kapsayan geniş bir alan olup bellek, dikkat ve problem çözme gibi alt boyutları içerir. Tarihsel olarak bilişsel beceriler çoğunlukla sözel, sayısal ve hafızaya dayalı ölçümlerle değerlendirilmeye çalışılmıştır; ancak bu yaklaşım erken yaşlarda sınırlı kalmaktadır, çünkü küçük çocuklar henüz iletişim becerilerini tam olarak kullanamadıkları için bilişsel potansiyellerini testler aracılığıyla ortaya koymak güçleşmektedir. Bununla birlikte bilişsel gelişim, diğer gelişim alanlarından ayrı düşünülemez. Çocuk gelişimi bütünsel bir süreçtir ve zihinsel süreçler sosyal, duygusal ve motor gelişimle sürekli etkileşim içindedir (Couchenour ve Chrisman, 2016: 217). Çocuğun yaşamının ilk yılları zihinsel gelişimin en hızlı olduğu dönemdir; gelişimin %50'si 0-4 yaş, %30'u 4-8 yaş arasında gerçekleşmektedir (Poyraz & Çiftçi, 2011: 15). Bu nedenle erken çocukluk döneminde sunulan eğitim, bilişsel gelişimi destekleyecek zengin uyaranlarla çeşitlendirilmelidir.

Müziksel etkinlikler, çocukların bilişsel süreçlerini harekete geçirir. Şarkılara ritimle eşlik etmek, ezgi üretmek ya da çalgılarla farklı tınıları denemek çocuklara problem çözme fırsatı sunar. Öğretmenin yönlendirici sorularıyla desteklenen müziksel oyunlar, çocuklarda karar verme ve alternatif çözüm üretme becerilerini geliştirir (Hitz, 1987: 12). Nye'a (1977: 45) göre müzik, çocuklara karar verebilme ve kendini ifade edebilme konusunda güven kazandırarak onların bilişsel gelişimine doğrudan katkı sağlar. Müzik eğitimi, dikkat, bellek ve örüntü tanıma gibi bilişsel süreçleri desteklemektedir (Maldonado, 2024; Sim ve Lee, 2024). Araştırmalar, aktif ve alıcı müzik deneyimlerinin okul öncesi dönemde duygusal bellek ve anlatı anlama gibi bilişsel süreçleri desteklediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca nörogelişim çalışmaları, müzik eğitiminin dikkat, bellek ve karmaşık işitsel uyaranların işlenmesine yönelik sinirsel yolları harekete geçirdiğini göstermektedir (Benítez vd., 2024).

Müzik, aynı zamanda dikkat, hafıza ve soyut düşünme gibi bilişsel becerilerin gelişimini de destekler. Tekrar eden ritimler ve melodiler hafızayı güçlendirirken, ezgisel ve ritmik farklılıkları ayırt etme süreçleri analitik düşünmeyi pekiştirir. Böylece çocukların öğrenme süreci sadece müziksel becerilerle sınırlı kalmaz, bilişsel gelişimleri de hızlanır.

4.2. Dil Gelişimi

Dil gelişimi, erken çocukluk döneminde hızla ilerleyen ve bilişsel gelişimle paralel seyreden bir süreçtir. Çocuklar bu dönemde temel dil kurallarını öğrenir, karmaşık cümleler kurmaya başlar ve iletişim becerilerini hızla geliştirir (Trawick-Smith, 2018: 291). Araştırmalar dil gelişiminin bebeklikten itibaren başladığını, hatta yenidoğanların insan sesine ve özellikle annelerinin sesine karşı duyarlı olduklarını göstermektedir. İlk aylarda gıgıldama ve ses oyunları ile başlayan süreç, ilerleyen dönemde sesleri taklit etme ve hece tekrarlarıyla zenginleşir, sonrasında ilk kelimelerin ortaya çıkmasıyla hız kazanır. Bu dönemde ebeveynlerin ve bakıcıların çocuklarla kurdukları sözel iletişim, kelime dağarcığının gelişimi ve ilerideki okuma-yazma becerilerinin oluşumuyla yakından ilişkilidir (Shonkoff & Phillips, 2000). İkinci yıldan itibaren çocuklar tek sözcükle anlam ifade etmeye, ardından iki sözcüklü cümleler kurmaya başlar; bu süreç onların hem bilişsel hem de sosyal-duygusal gelişimlerinin önemli bir göstergesidir (Dyson ve Genishi, 1993; Marotz ve Allen, 2015). Dil öğreniminin temelinde işitsel ayırt etme becerisi yatar; bu da müziksel öğrenme süreçleriyle güçlü bir bağa sahiptir. Erken çocuklukta şarkılar, tekerlemeler ve ritmik oyunlar hem dil gelişimini destekler hem de müzik aracılığıyla çocukların öğrenme deneyimlerini daha anlamlı hale getirir.

McDonald (1975: 872) müziksel etkinliklerin çocuklarda ses ayırıştırma becerisini geliştirdiğini, bunun da telaffuz ve kelime dağarcığına doğrudan katkı sağladığını belirtmektedir. Hallam (2010: 1) müziğin, özellikle ritmik ve tonal farkındalık aracılığıyla dil gelişimini desteklediğini vurgular. Tekerlemeler, şarkılar, sayışmalar ve ritim oyunları çocukların kelime dağarcığını zenginleştirir, sözcükleri akıcı bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur (Canakay ve Bilen, 2006: 50). Ayrıca müzik temelli programların dilsel çıktılar üzerinde belirgin etkileri bulunmaktadır. Şarkı söyleme, ritim ve müzikal söylemi dil etkinlikleriyle bütünleştiren uygulamalar, çocukların erken okuma-yazma öncüllerini güçlendirmektedir (Loy-Ee vd., 2015). Öğretmenlerin müzik bilgisi ve özgüveni de çocukların dilsel kazanımlarını doğrudan etkilemektedir (Sim ve Lee, 2024; Patrick ve Bakar, 2024).

Müzik ve dil arasındaki paralellik Runfola ve arkadaşları (2012: 9) tarafından açıkça ortaya konmuştur: Her ikisi de uzun bir dinleme süreciyle başlar, mırıldanma ve ses oyunları ile gelişir, ardından daha karmaşık yapılar kazanır. Bu açıdan müziksel etkinlikler, erken çocuklukta dil gelişimini desteklemenin en doğal yollarından biridir.

4.3. Kişilik Gelişimi

Kişilik, bireyin çevresiyle etkileşim biçimini ve kendine özgü davranış örüntülerini tanımlar (İnci, 2010: 215). Kişilik gelişimi, “bireyin doğumdan itibaren çevresiyle etkileşimleri ve yaşantıları sonucunda duygu, düşünce ve davranışlarında süreklilik gösteren özellikler kazanması süreci” olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2016: 24). Erken çocuklukta kişilik gelişimi büyük ölçüde benlik duygusunun oluşmasıyla ilişkilidir; çocuğun kabul görmesi, kendini ifade edebilmesi ve başarı hissi yaşaması bu süreci olumlu yönde etkiler. Müzik etkinlikleri çocuklara benliklerini keşfetme ve ifade etme fırsatı verir. Şarkı söyleyen veya ritmik hareketlerle kendini ifade eden çocuk, davranışlarının kabul görmesiyle birlikte özgüven kazanır (Foster, 1965: 375). Nye (1977: 7), müziğin çocuklarda benlik algısını güçlendirdiğini ve kişilik gelişiminde önemli bir rol oynadığını vurgular.

Son yıllarda yapılan çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir. Erken çocuklukta müzik deneyimlerinin kişilik gelişiminin temel bileşenleri arasında sayılan empati, duygu düzenleme, prososyal davranış ve öz-farkındalık gibi alanları desteklediği gösterilmiştir (Gaudette-Leblanc vd., 2021; Jacobi, 2012). Özellikle grup içinde gerçekleştirilen müzik etkinlikleri, çocuklara bağımsız olma, sorumluluk alma ve kendini tanıma fırsatları sunarak kişilik gelişimini pekiştirir (Jeremić vd., 2023). Müzikle bütünleştirilmiş drama, kukla tiyatrosu ve hareket etkinlikleri, çocukların duygularını ifade etme,

empati geliştirme, sosyal iş birliği ve öz-düzenleme becerilerini artırmakta; bu da kişilik gelişiminin erken temellerine katkı sunmaktadır (Iuga ve Turda, 2022; Fees vd., 2014).

Müziksel katılım aynı zamanda çocukların kendilik algısını ve kimlik gelişimini de güçlendirmektedir. Kültürel açıdan anlamlı müziklerle etkileşim, aidiyet duygusunu ve sosyal kimlik gelişimini destekler (Jeremić vd., 2023). Başarılı müziksel görevlerin üstesinden gelmek, çocukların öz-yeterlik ve kendine güven duygusunu pekiştirirken, doğaçlama ve performans süreçleri yaratıcılığı ortaya çıkararak benlik algısını derinleştirir (Jacobi, 2012; Kryeziu, 2021). Bu bulgular, müzik eğitiminin erken çocuklukta yalnızca bilişsel ve duygusal gelişime değil, aynı zamanda kişiliğin şekillenmesine de doğrudan katkı sağladığını göstermektedir.

4.4. Sosyal-Duygusal Gelişim

Sosyal-duygusal gelişim, çocukların başkalarıyla ilişki kurma, bağlanma, duygu ve davranışlarını tanıma, anlama ve düzenleme süreçlerini kapsayan bütüncül bir gelişim alanıdır (Couchenour ve Chrisman, 2016). Erken çocukluk, bu becerilerin hızla geliştiği ve yaşam boyu sürecek sosyal uyum ile duygusal denge için temel oluşturduğu kritik bir dönemdir.

Sosyal gelişim, bireyin toplumla etkileşim kurma, paylaşma ve iş birliği yapma becerilerini kazanması sürecidir. Çocuklar bu dönemde birincil bakım verenleriyle kurdukları bağları genişleterek oyun ve grup etkinlikleri aracılığıyla paylaşmayı, sırayla hareket etmeyi ve toplumsal değerleri öğrenirler. Sosyal gelişim aynı zamanda çocukların grup içinde kendini ifade etme, toplumsal kurallara uyum sağlama ve empati geliştirme süreçlerini içerir. Bu bağlamda müzik etkinlikleri, çocuklara sosyal sorumluluk, öz disiplin ve iş birliği becerilerini kazandırmada etkili bulunmuştur (Hallam, 2010). Birlikte şarkı söylemek ve ritim çalışmaları, çocukların grup bilinci kazanmasını ve iş birliği içinde hareket etmelerini kolaylaştırır (Nye, 1977). Ayrıca Jeremić ve arkadaşları (2023), geleneksel müzik etkinliklerinin sosyal bağlanma ve kültürel değerlerin aktarımında önemli rol oynadığını belirtmektedir.

Duygusal gelişim ise çocukların duygularını tanıma, anlama ve düzenleme becerilerinin gelişimini ifade eder. Bu dönemde çocuklar hem olumlu hem de olumsuz duygularını fark etmeyi ve bunlarla başa çıkmayı öğrenirler. Müzik bu süreçte güçlü bir araçtır; çocuklara farklı duyguları tanıma ve ifade etme fırsatı sunar. Nye (1977), müziğin çocuklara duygularını düzenleme becerisi kazandırdığını vurgularken, Tarnowski (1999) müzik aracılığıyla çocukların olumsuz duygularla baş etmeyi öğrendiklerini belirtmektedir. Müziksel

etkinlikler empati gelişimini de destekler; farklı duyguları aktaran müzikleri dinleyen çocuklar başkalarının hislerini anlamayı öğrenir. Spencer'ın (1951) belirttiği gibi, müzik yalnızca notaları değil, aynı zamanda duyguları da taşır. Ayrıca Lee ve Choi (2023), müzik-hareket bütünleşik etkinliklerinin çocukların öz-düzenleme ve sosyal davranışlarını geliştirdiğini göstermiştir.

Müzik erken çocuklukta sosyal-duygusal gelişimin her iki boyutuna da bütüncül katkı sunmaktadır. Grup etkinlikleriyle çocukların sosyal etkileşimlerini ve iş birliği becerilerini güçlendirirken, bireysel deneyimler yoluyla duygularını tanıma, ifade etme ve düzenleme süreçlerini desteklemektedir. Böylelikle müzik, sosyal-duygusal gelişimi hem doğal hem de keyifli bir öğrenme deneyimi haline getirmektedir.

4.5. Motor Gelişim

Motor gelişim, çocuğun büyük ve küçük kas becerilerinin koordineli şekilde gelişmesini ifade eder. Erken çocuklukta bu süreç hızlı ilerler ve çocuğun hareket, denge ve koordinasyon becerilerinin gelişimi için kritik öneme sahiptir (Güven, 1987: 86).

Müzik ve hareket arasında güçlü bir bağ vardır. Müzik eşliğinde yapılan hareketler çocukların beden farkındalığını artırır, denge ve koordinasyonlarını geliştirir (Phillips-Silver, 2009: 294). Nye (1977: 45), erken çocuklukta şarkılara eşlik eden hareketlerin ve ritim oyunlarının motor becerileri güçlendirdiğini belirtmektedir.

Müzik etkinlikleri sayesinde çocuklar hem kaba motor becerilerini (koşma, zıplama, sallanma) hem de ince motor becerilerini (çalgı çalma, el-göz koordinasyonu, ritim aletlerini kullanma) geliştirir. Yanan ve arkadaşları (2024), ritim temelli etkinliklerin çocukların motor planlama ve koordinasyon becerilerini artırdığını; Maiba (2019) ise müziksel-ritmik hareketlerin vokal-koral etkinliklere katılımı ve genel sanatsal ifadeyi desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, müzik ve hareketin birlikte kullanılmasının yalnızca bedensel gelişimi değil, aynı zamanda yaratıcılığı ve sanatsal ifade becerilerini de beslediğini göstermektedir. Böylece müzik, erken çocuklukta hem kaba hem de ince motor becerileri destekleyen doğal ve bütüncül bir öğrenme ortamı sunmaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

Erken çocukluk dönemi, çocukların gelişim alanlarında hızlı ilerleme kaydettikleri ve yaşam boyu öğrenme için sağlam bir temel oluşturdukları kritik bir evredir. Bu dönemde verilen müzik eğitimi, yalnızca müziksel beceriler kazandırmakla sınırlı kalmayıp; bilişsel, dilsel, sosyal-duygusal, kişilik

ve motor gelişim alanlarına bütüncül katkılar sağlamaktadır. Araştırmalar, müzik eğitiminin dikkat, bellek, problem çözme, dil farkındalığı, empati, özgüven, sosyal uyum ve koordinasyon gibi becerileri güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Müzik, çocuğun doğuştan getirdiği duyarlılıkları harekete geçirerek yaratıcılığı besleyen, kendini ifade etme fırsatı sunan ve toplumsal uyumu destekleyen güçlü bir öğrenme aracıdır. Erken yaşlarda kazanılan müziksel deneyimler, çocukların yalnızca bireysel gelişimlerini değil; aynı zamanda kültürel kimliklerini, aidiyet duygularını ve toplumsal sorumluluk bilincini de şekillendirmektedir. Dolayısıyla müzik, erken çocukluk eğitiminde hem bireysel hem de toplumsal gelişimi destekleyen vazgeçilmez bir eğitim alanı olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, erken çocuklukta müzik eğitiminin planlı, bilinçli ve sistematik biçimde yürütülmesi, çocukların çok yönlü gelişimini desteklemenin yanı sıra gelecekteki akademik başarılarını, sosyal uyumlarını ve yaşam boyu öğrenme motivasyonlarını da güçlendirmektedir. Buna göre müzik, yalnızca bir sanatsal ifade biçimi değil; çocukların yaşam yolculuğunda gelişimsel, kültürel ve toplumsal açıdan temel bir yapı taşıdır.

Bu doğrultuda bazı öneriler şöyle sıralanabilir:

- Erken çocukluk eğitim programlarına müzik etkinlikleri sistematik bir biçimde entegre edilmelidir. Şarkı söyleme, ritim çalışmaları ve hareket temelli etkinlikler günlük rutinlerin doğal bir parçası haline getirilmelidir.
- Erken çocukluk öğretmenlerinin müzik eğitimi konusunda temel bilgi ve becerilerle donatılması, müziğin gelişimsel katkılarının etkili biçimde uygulanabilmesi için gereklidir.
- Çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun şarkılar, ritim çalgıları ve oyun materyalleri öğrenme ortamında bulundurulmalı; müzik etkinlikleri için zengin ve uyarıcı bir çevre sağlanmalıdır.
- Aileler, çocuklarının müziksel gelişimlerini desteklemede önemli bir role sahiptir. Ev ortamında müzik dinleme, şarkı söyleme ve birlikte ritim tutma gibi etkinlikler teşvik edilmelidir.
- Türkiye’de erken çocuklukta müzik eğitiminin gelişim alanlarına etkilerini inceleyen çalışmaların sayısı artırılmalıdır. Özellikle uzunlamasına araştırmalar, müziğin çocuk gelişimi üzerindeki kalıcı etkilerini ortaya koymada önemlidir.

Sonuç olarak, erken çocuklukta m z k eēitimi  ocuēun b t nsel geliēimini destekleyen, yaratıcılıēını besleyen ve toplumsal uyumunu g  lendiren temel bir  ērenme alanıdır. Bu nedenle hem akademik araētırmalarda hem de eēitim uygulamalarında m ziēin bu kritik rol ne daha fazla  nem verilmelidir.

Kaynakça

- Anvari, S.H., Trainor, L.J., Woodside, J. & Levy, B.A. (2002). Relations among musical skills, phonological processing and early reading ability in preschool children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 83, 111–130.
- Aral, N., Kandır, A., & Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programları*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Bailey C. (1966). Music and the beginning school child. *Young Children*, 21 (4), 200-204.
- Bayhan, P., & Artan, İ. (2015). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Benítez, M., Abraham, V., Shifres, F., & Justel, N. (2024). The effect of active and receptive musical training on emotional memory in preschoolers. *Psyche* (Santiago), (Online First). <https://doi.org/10.7764/psyche.2022.54065>
- Burger, J. M. (2016). *Personality*. Cengage Learning.
- Canakay E. U. & Bilen S. (2006). Okul öncesi müzik eğitiminde Orff öğretisinin müziksel beceriler üzerindeki etkileri. *Eurasian Journal of Educational Research* 22, 48-60.
- Cheek J.M. & Smith L.R. (1999). Music training and mathematics achievement. *Adolescence*, 34, 759–761.
- Couchenour, D., & Chrisman, J. (Eds.) (2016). The sage encyclopedia of contemporary early childhood education. (Vols. 1-3). SAGE Publications, Inc, <https://doi.org/10.4135/9781483340333>
- Courey S. J., Balogh E., Siker J. R. & Paik J. (2012). Academic music: music instruction to engage third-grade students in learning basic fraction concepts, educational studies in mathematics. *Educational Studies in Mathematics*. 81, 251-278. <https://doi.org/10.1007/s10649-012-9395-9>
- Dyson, A. H., & Genishi, C. (1993). Visions of children as language users: Language and languages education in early childhood. In B. Spodek (Ed.), *Handbook of research on education of young children* (pp. 122–136). New York, NY: Macmillan.
- Essa, E. L., & Burnham, M. M. (2019). *Introduction to early childhood education*. Sage Publications.
- Fees, B., Kaff, M., Holmberg, T., Teagarden, J., & Delreal, D. (2014). Children's responses to a social story song in three inclusive preschool classrooms: a pilot study: table 1. *Music Therapy Perspectives*, 32(1), 71-77. <https://doi.org/10.1093/mtp/miu007>
- Forrai K. (1995). *Music in preschool*. Kultura.
- Foster F. P. (1965). The song within: Music and disadvantaged preschool children. *Young Children*, 20 (6), 373-376.

- Fox J. E. & Schirrmacher R. (2018). *Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi* (7. Basımdan çeviri) (çev. Prof. Dr. Neriman Aral, Doç. Dr. Gökhan Du-man). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Fox. D. B. & Liu L. (2012). Building musical bridges: early childhood learning and musical play. *Israel Studies in Musicology Online* 10, 57-67.
- Gaudette-Leblanc, A., Boucher, H., Bédard-Bruyère, F., Pearson, J., Bolduc, J., & Tarabulsy, G. (2021). Participation in an early childhood music programme and socioemotional development: a meta-analysis. *International Journal of Music in Early Childhood*, 16(2), 131-153. https://doi.org/10.1386/ijmec_00032_1
- Güven N. (1987) “Okulöncesi dönemde beden eğitimi çalışmalarının önemi” Ya-Pa 5. Okulöncesi eğitimi ve yaygınlaştırılması semineri. Ya-Pa.
- Hallam S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28 (3), 269- 289. <http://dx.doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Hargreaves D. J. (1997). *The developmental psychology of music*. Cambridge University Press.
- Hitz R. (1987). Creative problem solving through music activities. *Young Children*, 42 (2). 12-17.
- Iuga, F. and Turda, E. (2022). The impact of puppet theatre among preschoolers socio-emotional abilities development. *Educatia* 21, (22), 72-80. <https://doi.org/10.24193/ed21.2022.22.08>
- İnci E. (2010). “Kişilik Gelişimi.” Erken çocukluk döneminde gelişim (edt. M. Engin Deniz.). Maya Akademi.
- Jacobi, B. (2012). Opportunities for socioemotional learning in music classrooms. *Music Educators Journal*, 99(2), 68-74. <https://doi.org/10.1177/0027432112459082>
- Jeremić, B., Markov, Z., & Nikolić, L. (2023). Traditional music in preschool and the development of social-emotional competencies of preschool children. *Društvene I Humanističke Studije (Online)*, 8(2(23)), 541-556. <https://doi.org/10.51558/2490-3647.2023.8.2.54>
- Kraus N., Strait D. & Parberry-Clark A. (2012). Cognitive factors shape brain Networks for auditory skills: spotlight on auditory working memory. *Annals of the New York Academy of Sciences* 1252(1):100-107. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1749-6632.2012.06463.x>
- Krauss N. & Chandrasekaran B. (2010). Music training for the development of auditory skills. *Nature Reviews Neuroscience* 11, 599-605.
- Kryeziu, D. (2021). Preschool teachers’ view about the effect of musical games on musical talent and their development. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 9(1), 2573-2582. <https://doi.org/10.12975/rastmd.2021917>

- Law N. A. (1967). The strenghts of the young children. *Young Children*, 22 (3), 164-170.
- Lee, Ji-Eun, and In-Hwa Choi. "Effects of Nanta Activities on Socio-emotional Competenceof Preschool Children at Child Care Centers." *Korea Association for Early Childhood Education and Educare Welfare* 27(3): 183–208. <http://dx.doi.org/10.22590/ecee.2023.27.3.183>.
- Loy-Ee, C., Chia, N., & Ng, P. (2015). The effect of a music curriculum on the reading performance of preschoolers in singapore. *International Journal of Learning and Development*, 5(1), 33. <https://doi.org/10.5296/ijld.v5i1.7039>
- Maiba, O. (2019). The Role of musical-rhythmic movements of children of pre-school age in the process of vocal-choral activity. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(3), 285–292. <https://doi.org/10.7596/tak-sad.v8i3.2040>
- Maldonado, E. (2024). Musical education in kindergarten. importance on the quality of life in children. *Health Leadership and Quality of Life*, 3. <https://doi.org/10.56294/hl2024.463>
- Marotz, L. R., & Allen, K. E. (2015). *Developmental profiles: Pre-birth through adolescence* (8th ed.). Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.
- McDonald D. (1975). Music and reading readiness. *Language Arts*, 52(6), 872-876. <https://www.jstor.org/stable/41961134>
- Moreno S. (2009). Can music influence language and cognition? *Contemporary Music Review*, 28 (3), 329-345, <https://doi.org/10.1080/07494460903404410>
- Niland, A. (2009). The Power of Musical Play: The Value of Play-Based, Child-Centered Curriculum in Early Childhood Music Education. *General Music Today*, 23(1), 17-21. <https://doi.org/10.1177/1048371309335625> (Original work published 2009)
- Nye V. (1977). *Music for young children*. WM. C. Brown company Publishers.
- Patrick, L. and Bakar, K. (2024). Integration of music in teaching and learning in preschool: teacher readiness. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 13(4). <https://doi.org/10.6007/ijarped/v13-i4/23641>
- Phillips-Silver, J. (2009). On the meaning of movement in music, development and the brain. *Contemporary Music Review*, 28(3), 293-314.
- Piro J. M. & Ortiz C. (2009). The effect of piano lessons on the vocabulary and verbal sequencing skills of primary grade students. *Psychology of Music* 37, 325-347. <https://doi.org/10.1177/0305735608097248>
- Poyraz H. & Çiftçi H. (2011). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri*. (4. Baskı) Anı yayıncılık.

- Register D. (2001). The effects of an early intervention music curriculum on prereading / writing. *Journal of Music Therapy*, 38 (3), 239–248. <https://doi.org/10.1093/jmt/38.3.239>.
- Runfola M., Etapio E., Hamlen K. & Rozendal M. (2012). Effect of music instruction on preschoolers' music achievement and emergent literacy achievement. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 192, 7-27.
- Saraç A. G. (2018). *Erken çocukluk döneminde müzik eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Schellenberg G. (2004). Music lessons enhance IQ. *Psychological Science*, 15 (8), 511-514. <https://doi.org/10.1111/j.0956-7976.2004.00711.x>
- Schlaug G., Jäncke L., Huang Y. & Steinmetz H. (1995). In vivo evidence of structural brain asymmetry in musicians. *Science*. 3;267 (5198): 699-701. <https://doi.org/10.1126/science.7839149> . PMID: 7839149
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Anı Yayıncılık.
- Shonkoff, J. P., Phillips, D. A., & National Research Council. (2000). The developing brain. In *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. National Academies Press (US).
- Sim, T., & Lee, J. A. C. (2024). Music-based language programme teacher training on preschool teachers' music teaching self-efficacy and delivery performance: A case study. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 13(1), 133-151. <https://doi.org/10.37134/saecj.vol13.1.9.2024>
- Spencer H. (1951). *Literary style and music*. Philosophical library.
- Strait, D.L., Hornickel, J. & Kraus, N. Subcortical processing of speech regularities underlies reading and music aptitude in children. *Behav Brain Funct* 7, 44. <https://doi.org/10.1186/1744-9081-7-44>
- Sun M. (2005). *Eğitsel müzik öğretimi*. Müzik öğretimi (edt. Ahmet Say). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Tarnowski S. M. (1999). Musical play and young children. *Music Educators Journal*, 86(1) 26-29.
- Trawick-Smith, J. (2018). *Early childhood development: A multicultural perspective*. Pearson.
- Tsang C. D. & Conrad N. J. (2011). Music training and reading readiness. *Music Perception* 29, 157-163.
- Uçan A. (2005). *Müzik eğitimi*. Evrensel Müzikeyi.
- Wolf J. (1992). Let's sing it again: Creating music with young children. *Young Children*, 47 (2), 56-61.
- Yanan, L., Musib, A., Razali, C., & Lin, S. (2024). Influences of music training on physical and psychological development of preschool children. *Inter-*

national Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 14(1).
<https://doi.org/10.6007/ijarbss/v14-i1/20405>

Yaşar, M.C. ve Kaya, Ü.Ü. (2020). *Türkiye’de 37-72 aylık çocuk profili*. İçinde Erken Çocukluk Döneminde Gelişim (Edt. Ayşe Köksal Akyol) s. 9-46. Anı Yayıncılık.

Yavuzer H. (2019). *Çocuk psikolojisi*. 44. Basım. Remzi yayınevi.

Yönetken H. B. (1952). *Okulda müzik öğretimi ve öğretim metotları*. Milli Eğitim Basımevi.